

Lisa 1
direktori 31. oktoobri 2022
käskkirjale nr 1-11/5

AKORDIONI HUVIALA ÕPPEKAVA
TARVASTU MUUSIKA- JA KUNSTIKOOLIS
(aadress Kevade 2a/1, Mustla alevik, Viljandi vald;
registrikood 75012200)

Õppekava kehtiv alates 1. septembrist 2022.

ÜLDOSA

1. Õppetegevuse eesmärgid

- Arendada sihipäraselt õpilaste pillivaldamise oskusi ja loomevõimeid.
- Anda muusikaalaseks kutseõppeks tarvilikku eelharidust.
- Kujundada noorte esteetilisi arusaamu ja sisemist kultuuri.
- Edendada Viljandi valla kultuurielu.
- Arendada sotsiaalseid eneseväljendusoskuseid.
- Arendada õpilaste jaoks 21. sajandi vajalikke oskuseid s.h digioskuseid.

2. Õppekava põhimõtted

- Kooli ülesanne on suunata last oma tegevust jälgima, õppimist kavandama ja analüüsima ning kujundama isikupärasest väljendusstiili.
- Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi.
- Õppekava annab võimaluse muusikaalase eelhariduse omandamiseks ja andekate õpilaste professionaalseks õppeks ning ühest koolist teise üleminekuks.
- Õppekava on paindlik ning avatud uute ainete ja õppevormide rakendamiseks.
- Õppekava jätab pedagoogidele otsustusruumi ja valikuvabadust.
- Õppe korraldamisel peab kool tähtsaks loominguliselt stressivaba õhkkonna kujundamist.

3. Õppekorraldus

3.1. Muusikaosakonna kooliastmed

- Põhikool - noorem aste I - IV klass, vanem aste V - VII klass.
- Lisa-aastad – üks kuni viis aastat.

3.2. Õppe kestus ja maht

- Põhiõpe kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

3.3. Põhiõppesse vastuvõtt

- Akordioni huviala põhiõppesse võetakse õpilasi vanema avalduse alusel konkursi korras.

3.4. Kooli lõpetamine

- IV klassis sooritatakse noorema kooliastme lõpetamiseks akordionieksam ja solfedžoeksam. Noorema astme lõputunnistus antakse õpilasele, kelle õpitulemused kõigis huviala õppekavas ettenähtud ainetes on positiivsed.
- VII klassis sooritatakse huvikooli lõpetamiseks akordioni ja solfedžo lõpueksamid. Põhikooli lõputunnistus antakse õpilasele, kelle õpitulemused kõigis huviala õppekavas ettenähtud ainetes on positiivsed.
- Olenevalt õpilase võimekusest on lubatud õppekava läbida ja nõutavad õpitulemused saavutada ka tunnijaotusplaanis fikseeritust lühema ajaga.

3.5. Lisa-aasta

- Lisa-aasta on õpilastele, kes on edukalt läbinud põhikooli.
- Lisa- aastail toimub ettevalmistus professionaalse muusikahariduse omandamiseks ja järjepidev õpe kuni gümnaasiumi lõpetamiseni ning õpilase soovi korral uue lisapilli õppimine.

4. Tunnijaotusplaan

Õppeained	Põhikool							Lisa-aastad
	I kl	II kl	III kl	IV kl	V kl	VI kl	VII kl	
	noorem aste				vanem aste			
Põhipill akordion	2	2	2	2	2	2	2	1 või 2
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	
Muusikalugu				1	1	1	1	
Koosmusitseerimine			1	1	1	1	1	
Lisaaaine / lisapill				(1)	(1)	(1)	(1)	
Lisapill			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	

- Numbrid tabelis tähistavad nädalatundide arvu.
- Pilliõpe toimub individuaaltundides.
- Lisaaained määratakse lähtudes õpilaste isikupärast ja soovist ning kooli võimalustest. Lisaainetena õpitakse lisapilli (kitarr, viiul, plokkflööt, saksofon, akordion), hääleseadet, vanemas kooliastmes ka noodigraafikat ja helidisaini. Lisaaaine õppimine ei ole õpilasele kooli lõpetamiseks kohustuslik.
- Koosmusitseerimine võib toimuda põhipillil või lisapillil.
- Lisa-aasta õpilase koormus ja õpitavad ained määratakse lähtuvalt õpilase huvidest ja kooli võimalustest. Õpilane võib valida uue põhipilli.
- Tundides osalemine on õpilastele kohustuslik. Õpilase puudumise tõttu ära jäänud tunde üldjuhul järele ei tehta.

5. Hindamine

5.1. Hindamise eesmärgid

- Anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut.
- Suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja innustada teda sihikindlamalt õppima.
- Suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.

5.2. Hindamise objekt ja vahendid

- Hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist.
- Hinnatakse nõutavate õpitulemuste saavutatust, teadmiste ja oskuste omandatust.
- Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamiskriteeriumid.

5.3. Hindamissüsteem

- Hindamisel kasutatakse hindelist ning mitteeristavat hindamist. Õpilase teadmisi ja oskusi hinnatakse numbriliselt (5 - väga hea, 4 - hea, 3 - rahuldav, 2 – puudulik). x-ga märgitakse hinne, mis on vaja järele vastata. Nooremas astmes võib kasutada hindamisel arvestatud või mittearvestatud hindamist.
- Õpilase õpitulemusele võib anda ka sõnalisi hinnanguid.
- Sõnalisi hinnanguid antakse vestlusena, mille käigus õpilane räägib oma tööst ja eesmärkidest, õpetaja toob esile õpilase edusammud ja juhib tähelepanu arendamist vajavatele oskustele.

5.4. Õpitulemuste hindamise põhimõtted

- Hindamisel lähenetakse õpilastele individuaalselt.
- Suuliselt toimub hinnangu andmine igas tunnis. Hinnang on toetav, innustav, motiveeriv.
- Numbrilisi hindeid pannakse jooksva töö eest tunnis, koduse ülesande täitmise eest, pala lõpetamisel.
- Hindelisel esinemisel hinnatakse saavutatud õpitulemust (esinemisoskust, muusikalist väljendusoskust, mängutehnikat).

5.5. Õpitulemuste hindamiskriteeriumid

- Hinne „5” (“väga hea”) - õpitulemus on täiel määral vastav õppekava nõuetele. Õpitu on esitatud muusikaalselt, loogilise tervikuna, tehniliselt korrektselt.
- Hinne „4” (hea) - õpitulemus on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Esituses ei kujune teose omapoolset nägemust, on puudujääke mängutehnikas ja keskendumises.
- Hinne „3” (rahuldav) – õpitulemus vastab üldiselt õppekava nõuetele, kuid esineb mitmeid puudusi ja vigu. Õpilase iseseisev töö on olnud ebapiisav.
- Hinne „2” (puudulik) – õpitulemus vastab õppekava nõuetele vaid osaliselt, esineb olulisi puudusi ja vigu. Õpilase õpitegevuses on olnud ebapiisav.
- Hinne „x” (tegemata) – aine on läbimata või vajab järele vastamist.
- Hinne „A” (arvestatud) – õpitulemused vastab üldiselt või täielikult õppekava nõuetele.
- Hinne „MA” (mittearvestatud) – õpitulemused ei vasta täielikult või väga suures osas õppekava nõuetele. Õpilase õpitegevus on olnud ebapiisav.

5.6. Hindamise kord

- Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava aine õpetaja, arvestades nende vastavust huviala õppekavas toodud nõuetele.
- Trimestri algul teeb õpetaja teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.
- Kokkuvõtvalt hinnatakse muusikaosakonnas iga trimestri lõpus. Kokkuvõttev hinne kujuneb trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinde aluseks on kokkuvõtvad trimestri hinded.
- Õpilase üleviimine järgmisesse klassi toimub üldjuhul positiivsete aastahinnete alusel.
- Positiivsete aastahinnete saavutamiseks võib õpilase jätta pärast õppeperioodi lõppu täiendavale õppetööle.

5.8. Hinde vaidlustamine

Õpilasel ja tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada 10 päeva jooksul pärast hinde teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjaliku taotluse koos põhjendustega.

AINEKAVAD

1. Põhipill akordion

1.1. Õppe-eesmärgid

- Õpilaste loomevõimete ja pillivaldamise oskuste sihipärane arendamine.
- Muusikaalaseks kutseõppeks tarviliku eelhariduse andmine.
- Iseseisva, isikupärase väljendusstiiliga interpreedi kujundamine.
- Ansambliks tegevuseks vajalike teadmiste ja kogemuste andmine.
- Kultuuriliselt haritud kontserdipubliku kasvatamine.

1.2. Noorema astme õppesisu klasside lõikes

I - II klass

Akordion kui instrument: pilli ja keha asend mängimisel, meetoodilised nõuanded pilliõppeks.
Noodivältused: tervenoot, poolnoot, veerandnoot, kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, punktiga poolnoot, punktiga veerandnoot, punktiga kaheksandiknoot, tervepauus, poolpauus, veerandpauus, kaheksandikpauus.

Rütmid: TI-TI, TI-RI-TI-RI, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TAI-RI

Taktimõõdud: 4/4, 2/4, 3/4.

Noodikirjamärgid: noot, noodijoonestik; takt, taktijoon, lõpujoon; viiulivõti, G-võti, bassivõti, F-võti, tähtnimetused (C, D, E, F, G, A, H, B), alumised abijooned (c, h, a), II oktaavi noodid c2, d2, e2, f2, g2, kordamismärgid. 1. ja 2. lõpp (volt), Da capo al "Fine", eeltakt, diees, bemoll, bekaar, laad, tonaalsus, võtmemärgid C, G, D, F, a, e, d, helistike paralleelsus, fermaat, rõhk (aktsent), pidekaar.

Vormiõpetus: motiiv, fraas, lause, takti rõhulised ja rõhuta osad, fraasisisene ja lause kulminatsioon, sekvents.

Spetsiifilised noodimärgid: lõõtsavahetuse märgid, sõrmestus 1, 2, 3, 4, 5, sõrmeharjutused, akordimärgid M, m, 7.

Striigid, mänguvõtted: sõrmelöök, non legato, legato, legato korduval noodil, sõrmevahetus ühel noodil (aeglane repititsioon), staccato (sõrmestaccato), positsioonivahetus, pöidla allapanek, sõrme ülepanek pöidlast, topeltnoodid paremas käes, tertis, vahelduvate kätega mäng, käte koosmäng, erinevate rütmide kokkumäng, legato ja staccato kokkumäng, punkteeritud rütmi kokkumäng (TA-I-TI + TA-TA; TAI-RI + TI-TI), tempomuutus, ritenuto pala lõpus, mäng õhunupuga (lõõtsastriigid), kantilleen, lõõtsavahetus eeltaktist.

Bassisüsteem: bassinoodid põhireast (c, g, f, d, a, e, b, (h, es)), abirea bassid (a, e, h, fis, (cis)), mollakord, septakord, tertsbass (abibass) + duurakord, tertsbass (abibass) + septakord, dominantbass+ duurakord, dominantbass+ mollakord, dominantbass+ septakord.

Muusikaterminid: legato, non legato, staccato, forte, piano, mezzo, duur, moll, crescendo, diminuendo, Da capo al "Fine", ritenuto, andante, allegro.

Intervallid: p.1, p.8, p.5, p.4, s.2, v.2, s.3, v.3.

Heliredelid: C, D, E, F, G, A, H – tutvuda parema käega duuri heliredelitega, duuri heliredel vasaku käega., duuri pikk arpedžo parema käega, duuri pikk arpedžo vasaku käega, duurid C, G, (D, F) koos kätega, 3-häälsed murdakordid parema käega, 3-häälsed akordid pööretega

parema käega, mollid a, e, (d), molli heliredel parema käega, molli 3 liiki (loomulik, harmooniline, meloodiline), molli loomulik heliredel vasaku käega, molli harmooniline heliredel vasaku käega. molli meloodiline heliredel vasaku käega, molli pikk arpedžo parema käega, molli pikk arpedžo vasaku käega, põhiastmete (I, IV, V) akordid põhikujus.

Improvisatsioon: vasaku käega saate kujundamine meloodiale (funktsionaalsustunnetuse arendamine, toonika, subdominant, dominant) duuris, kuulmise järgi mängimine parema käega, improvisatsioon C-duuris valgetel klahvidel ja pentatoonikanootidel (mustad klahvid).
Noodilugemine: helistiku ja taktimõõdu määramine, tempo valik lähtuvalt pealkirjast, sõrmestuse ja lõõtsavahetuse valimine, strihhid, dünaamikamärgid noodis.

Ansamblimäng: koos alustamine, ansamblipartneritega arvestamine, ühtlase tempo hoidmine, ansamblitunni distsipliin, pala alustamine erinevatest taktidest, kõlalise tasakaalu kuulamine, esinemissituatsioon (lavale minek, kummardamine, lavalt tulek), noodipuldi kokkupanek.

III-IV klass

Akordion kui instrument: akordioni kujunemislugu, akordioni ehitus, metoodilised nõuanded pilliõppeks.

Noodivältsused: kolmekümnekahendiknoot, kuueteistkümnendikpaus.

Rütmid: triool, süntkoop, pidedega rütmid.

Taktimõõdud: alla breve, C, 3/8, 6/8.

Noodikirjamärgid: oktaavikõrgendus 8 - - - - , segno ja "latern", II-III oktaavi noodid a2, h2, c3, d3, e3, alumised abijooned g, f.

Melismid: mordent, glissando, eelnoot, triller.

Vormianalüüs: funktsionaalsuse mõiste (toonika, subdominant, dominant), polüfoonia (faktuuri iseärasused), homofoonia (faktuuri iseärasused), periood, a-b-a vorm, refrääniga salmilaul, rondo, coda, variatsioonivorm.

Spetsiifilised noodimärgid: harmoonia märkimine tähtnimetustega (sümbolite süsteem), registrite tähendus. Strihhid, mänguvõtted: tenuto, repititsioon, glissando, topeltnoodid paremas käes, sekund, kvart, kvint, sekst, septim, oktaav, randmestaccato (akordid, intervallid), aktsenteeritud staccato (lõõtsastaccato), sforzando.

Bassisüsteem: bassinoodid põhireas (h, fis, cis, b, es, as), abirea bassid (cis, gis, d, g, c), tertsbass + mollakord (5 2), bassikäigud palades (vahekäigud, soolokäigud).

Muusikaterminid: accelerando, allegretto, andantino, a tempo, cluster, fortissimo, glissando, largo, moderato, pianissimo, piu, poco a poco, presto, rallentando, segno, sforzando, stringendo, tempo I, tenuto, tranquillo, vivace.

Heliredelid: Heliredeli tooniline ülesehitus, duurid C, G, D, A, F, B, Es, mollid a, e, h, d, g, duuri ja molli lühike arpedžo eraldi kätega, plagaalsed kadentsid I IV I ja I V I kolmes meloodilises seisus, kromaatileine heliredel parema käega.

Intervallid: s.6, v.6, s.7, v.7.

Improvisatsioon: vasaku käega saate kujundamine meloodiale (funktsionaalsustunnetuse arendamine, toonika, subdominant, dominant), kuulmise järgi mängimine, imitatsioon, improvisatsioon õpitud helistikes, varieerimine, teema variatsioonid, järgnevus I VI II V bassis.

Noodilugemine: helistiku ja taktimõõdu määramine, tempo valik lähtuvalt terminitest, sõrmestuse ja lõõtsavahetuse valimine, artikulatsioon, strihhid, dünaamika kujundamine, pala ja fraasisisese kulminatsiooni leidmine.

1.3. Noorema astme õpitulemused

Õpilane

- on omandanud õige pilli- ja kehaasendi mängimisel;
- oskab õpetaja abiga planeerida tulemuslikku harjutamist kodus;
- tunneb põhilisi noodivältsusi (tervenoot kuni 16-ndiknoot) ning oskab iseseisvalt esitada lihtsamaid rütmikombinatsioone lihttaktimõõdudes;
- tunneb kõiki noorema astme õppesisus esitatud üldisi ja spetsiifilisi noodikirjamärke;
- tunneb 96-bassise akordioni parema käe klaviatuuri kõiki noote ja teab nende asukohta noodijoonestikul;
- oskab analüüsida pala vormilist ülesehitust lause, fraasi ja motiivi kaupa ning leida pala dünaamilise kulminatsiooni;
- tunneb lihtsamaid strihhe ja mänguvõtteid ning oskab neid esitada instrumendil;
- tunneb vasaku käe põhirea bassinoote (AS-E) koos abibassidega;
- oskab esitada põhilisi bassivõtteid M, m ja 7-akordidega (toonika-, tertsi- ja kvintbassiga);
- teab peast kõiki noorema astme õppesisus esitatud itaaliakeelseid muusikatermineid;
- teab kuni kolme märgiga duuride ja kahe märgiga mollide võtmemärke;
- oskab neis helistikes mängida heliredelit, pikka arpedzot, kolmehäälsed akorde pööretega ja kromaatilist heliredelit (parema käega) ning oskab vastavaid oskusi rakendada palade mängimisel;
- suudab algastme raskusega palades iseseisvalt määrata pala helistiku, taktimõõdu, esitustempo ja -dünaamika, valida sõrmestuse ja lõõtsavahetused;
- suudab ansambelis mängida nii soolo- kui saatepartiisid.

1.4. Vanema astme õppesisu klasside lõikes

V-VII klass

Akordion kui instrument: akordioni kujunemislugu, akordioni ehitus, pilli ja keha asend seistes mängimisel, meetodilised nõuanded pilliõppeks, tänapäevaste instrumentide iseärasusi, tutvumine meloodiabassidega, pilli hooldus ja pisiremont.

Rütmid: keerukamad sükoobid ja pided, kvintool, sekstool, septool.

Taktimõõdud: lihttaktimõõdud 5/4, 5/8, 9/8, 12/8, vahelduvtaktimõõd, taktimõõdud 2/2, 3/2, 4/2, 6/2 varajases muusikas.

Noodikirjamärgid: dubldiees, dublbemoll, III oktaavi noodid f3, g3, a3.

Melismid: mordent, gruppetto, glissando, eelnoot, triller, barokkmuusika interpreteerimine (erinevate heliloojate melismaatika).

Vormianalüüs: kaldumine, modulatsioon, palade analüüsimine, lahtimõtestamine, takti rõhulised, osarõhulised ja rõhuta osad barokis.

Spetsiifilised noodimärgid: erinevate noodiväljaannete sümboolika, silpnimetused (do-re-mi), harmoonia märkimine tähtnimetustega (sümbolite süsteem), moderne noodikiri, registrite kasutamine.

Strihhid, mänguvõtted: sõrme ja klahvi kontaktpuudutus, klasterakord, klasterglissando, lõõtsatremolo, oktaavide mängutehnika, tremolo (oktaav, intervallid), vibrato, triooli ja duooli kokkumäng, mitmehäälsus paremas käes (erineva rütmiga hääled), registrite vahetamine pala keskel.

Bassisüsteem: vähendatud juhtseptakord, orienteerumine kogu bassisüsteemis, kvindiring.

Heliredelid: kõik duurid ja mollid, 4-häälsed akordid paremas käes, dominantseptakordi pikk arpedzo paremas ja vasakus käes, duuri heliredel unissonis, vastassuunas, tertsis, sekstis, kadents I IV K64 V I kolmes meloodilises seisus parema käega, dominantseptakordi lühike arpedzo (4- või 5-häälnel), dominantseptakordi 4-häälsed akordid pööretega, vähendatud juhtseptakordi pikk arpedzo, vähendatud juhtseptakordi lühike arpedzo (4- või 5-häälnel),

vähendatud juhtseptakordi 4-häälsed akordid, kromaatileine heliredel vasaku käega, duuri heliredel topelttersis.

Improvisatsioon: vasaku käega saate kujundamine meloodiale, kõikide traditsiooniliste bassivõtete kasutamine meloodia saatmisel, kuulmise järgi mängimine, meloodia mitmehäälseks muutmine, improviseerimine ja transponeerimine kõigis helistikes.

Noodilugemine: kõigi noodikirjamärkide tundmine, stiililised esitustraditsioonid, ajastud.

Veel teemasid: saatepartii kujundamine (mõlema käega) solisti saatmisel, saatepraktika, sarmooniamärkide järgi mängimine, teiste instrumentide repertuaarist seadete tegemine, helivõimendusaparatuuri käsitlemine, muusika salvestamine, kontsertide ja helisalvestiste analüüs, noodigraafika arvutil, esinemiskultuur, kontserdikava koostamine.

1.5. Vanema astme õpitulemused

Õpilane

- omab teadmisi akordioni kujunemisloost, instrumendi ehitusest, igapäevasest hooldusest ning suudab teostada pisiremonti;
- orienteerub rütmisüsteemis kõigis taktimõõttudes;
- tunneb kõiki üldkasutatavaid noodikirjamärke;
- oskab analüüsida teose ülesehitust vormilises, harmoonilises ja dünaamilises plaanis;
- esitab muusikapalu loogiliselt, pöörates tähelepanu muusikalistele fraasidele, tempodele ja dünaamilistele nüanssidele, arvestades eri meeleolusid;
- suudab tehniliselt laitmatult esitada kõiki õpitud štrihhe ja mänguvõtteid;
- orienteerub 120-bassilise akordioni kogu bassisüsteemis, parema käe klaviatuuris ja 4-koorilise instrumendi registrites
- oskab iseseisvalt planeerida tulemuslikku harjutamist;
- teab kõigi helistike võtmemärke;
- teab heliredelite, arpedžode ja akordide õiget sõrmestust ning oskab vastavaid teadmisi rakendada palade mängimisel;
- oskab põhiliste bassivõtete abil kujundada meloodiale saatepartii;
- orienteerub erinevate ajastute ja stiilide esitustraditsioonides;
- omab ansambli- ja orkestrimängu kogemust ning suudab mängida nii soolo- kui saatepartiisid dirigendi juhatamisel.

1.6. Hindelised esinemised, arvestused ja eksamid

I klass: hindeline esinemine õppeaasta lõpus toimuval akadeemilisel kontserdil. Esitada 2 erineva taktimõõduga pala (käte koosmäng).
II, III, V, VI klass: hindeline esinemine õppeaasta lõpus toimuval akadeemilisel kontserdil. Esitada 2-3 erineva karakteriga pala.
II - VII klass: lisaks kevadisele hindelisele esinemisele esinevad õpilased 1. poolaasta lõpus korraldataval akadeemilisel kontserdil. Õpetajal on õigus vabastada akadeemilisel kontserdil esinemisest õpilane, kes on aktiivselt osalenud avalikel kontsertidel.
I - VII klassis hindab esinemisi oma õpetaja. Klassitunnistusele 1. ja 2. poolaasta lõpus kantav esinemispraktika hinne kujuneb poolaasta vältel toimunud esinemiste kokkuvõtva numbrilise või mitmeeristava hindena.

Eksamid

IV klass: hindeline eksam õppeaasta lõpus. Esitada 4 pala: lüüriline, tantsuline, tehniline ja polüfooniline pala (polüfoonia võib asendada ansamblipalaga). Eksamikava koostamisel võib kasutada ka varem esitatud palu.

VII klass: hindeline eksam õppeaasta lõpus. Esitada 4 pala: lüüriline, tehniline, polüfooniline, kaasaegne karakterpala või suurvorm. Eksamikava koostamisel võib kasutada ka varem esitatud palu ning kahes palas ansamblikooseisu.

2. Solfedžo

2.1. Õppe-eesmärgid

- Arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

2.2. Aine õpetamise käigus arendatavad oskused:

- **Laulmine** ja laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus. Astmetaju arendamine. Heliredeli laulmine, solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega, transponeerimine. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
- **Mitmehäälsuse arendamine:** Intervallide laulmine kahehäälselt, akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh kaanonid). Saatega laul.
- **Rütm:** Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid - laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.
- **Diktaat:** Meloodiline diktaat, rütmidiktaat, mäludiktaat, astmediktaat, lünkдиктаат.
- **Meloodia improvisatsioon:** antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile. Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
- **Saate improvisatsioon:** bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.
- **Itaaliakeelsed** tempot ja dünaamikat väljendavad oskussõnad.

2.3. Noorema astme õppesisu klasside lõikes

I klass

Põhiteemad:

- rütmiõpetus, laaditaju arendamine, duur ja moll.
- Meetrum ja rütm. Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid: tervenoot, poolnoot, veerandnoot, kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot; tervepaus, poolpaus, • veerandpaus, kaheksandikpaus, kuueteistkümnendikpaus.
- Rütmid :”ti-ti”, ”tiri-tiri”, ”tiri-ti”, ”tai-ri”, ”ta-i-ti”. Eeltakt.
- Noodikirja algteadmised. Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viuli- ja bassivõti. Noodinimetused: tähtnimed (silpnimed) .
- Helistikud. Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees, bemoll, bekaar. Eakohased 1-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine). Improvisatsioon.
- Diktaat. Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2 - 4 takti. •
- Tempo ja dünaamika mõiste

II klass

Põhiteemad:

- molli kolm liiki - loomulik, harmooniline; intervallidega tutvumine.
- Rütm ja taktimõõt. Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid: "tai-ri", "ta-i-ti".
- Helistikud. Kuni kahe märgiga duur- ja mollhelistikud. Molli 2 liiki (kuju): loomulik, harmooniline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega ja nende laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.
- Intervallid. Tutvumine intervallidega p. 1, p. 8, p. 5, p. 4, s. 2, v. 2, s. 3, v. 3.
- Diktaat. Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-6 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III klass

Põhiteemad:

- lihtintervallid, akordiõpetuse algus.
- Rütm ja taktimõõt. 3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine. •
- Helistikud. Kuni kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I6, I64; tähistus duuris: T, T6, T64; tähistus mollis: t, t6, t64. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis).
- Intervallid. v. 6, s. 6. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.
- Diktaat. Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

IV klass

Põhiteemad:

- akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis (toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D7 lahendusega).
- Rütm ja taktimõõt. Taktimõõt 3/8 [Triool „ti-ti-ti”ja süngoop „ti-ta-ti”]
- Helistikud. Kuni nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.
- Intervallid: v.7, s.7. Lihtintervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine. Akordid. Dominantseptakord D7 (V7) lahendustega duuri ja molli.
- Diktaat. Meloodiline diktaat duuris ja mollis 4-8 takti. Rütmidiktaat 4 takti.

Noorema astme arvestus:

Kirjalik

- Diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (4-6 takti). Kirjutamise aeg kuni 30 minutit. Mängitakse kuni 10 korda.
- Rütmidiktaat (4 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kuni 6 korda.
- Kõlade määramine. Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla ja pöörded, V7 lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine. Kooskõla mängitakse 2 korda.
- Ehitamine. Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine.

Antud noodist (üles) V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Heliredeli ehitamine.

Suuline

- Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine, põhikolmkõlade ja V7 laulmine koos lahendusega.
- Tundmatu harjutuse laulmine (kuni 2 märgini helistikes).
- Üks harjutus aasta jooksul 6-8 harjutuse hulgest. Harjutused peavad olema kindlaks määratud ja õpilastele teada antud III trimestri alguses.
- Rütmiharjutuse koputamise.(8 takti: 2/3 või ¾ taktimõõdus).

2.4. Vanema astme õppesisu klasside lõikes

V klass

Põhiteemad:

- põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis; kolmehäälne järgnevus.
- Rütm ja taktimõõt. 6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop, triool. Pidekaare lihtsamad variandid.
- Helistikud. Kuni viie märgiga duur- ja moll-helistikud.
- Intervallid. Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Akordid. Põhikolmkõlade pöörded . I V6 I I6 V64 I6 I64 V I64 I IV64 I I6 IV I6 I64 IV6 I64 >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.
- Diktaadid.

VI klass

Põhiteemad:

- dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis; neljahäälsed järgnevused.
- Rütmi ja taktimõõt. Pidega rütmid (keerukamad variandid) 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.
- Helistikud. Kuni kuue märgiga duurid ja mollid. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.
- Ehitamine ja laulmine.
- Akordid: Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V65) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V43) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V2) lahendusega toonika sekstakordi T6, t6 (I6). Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.
- Diktaadid.

VII klass

Põhiteemad:

- septakordide ehitamine ja lahendamine; intervallide ja akordide ehitamine, kuulamine, laulmine; liittaktimõõt.
- Rütmi ja taktimõõt: Keerukamad sünkoobid ja pidekaarega rütmid. Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.
- Helistikud. Kuni kuue märgiga duur- ja moll-helistikute , kaldumise ja modulatsiooni kordamine. Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamiks.

- Akordid: Väike VII7 põhikujus, lahendusega duuri; >VII7 põhikujus, lahendusega harmoonilises duuris ja harmoonilises mollis. Tätharmonia: suur mažoorne septakord (M7 või Maj7), väike minoorne septakord (m7); väike mažoorne septakord (7); vähendatud septakord (♩. dim7) ; poolvähendatud septakord.
- Diktaat. Ühehäälnelne, üksikute abi- ja läbiminevate helidega.

2.5. Kooli lõpueksam:

Kirjalik

- Diktaadid (kuni nelja märgiga helistikes- kasutatavad laadid loomulik duur ja harmooniline moll) 4 takti : 3/4, 4/4 või 6/8 taktimõõdus. Diktaat nr 1- 6/8 taktimõõdus. Diktaat nr. 2, taktimõõdud 3/4 või 4/4. Diktaatide kirjutamise maksimaalne aeg 15 min, mängitakse kuni 7 korda.
- Rütmidiktaat: Meloodia järgi 4-6 takti, mängitakse kuni 7 korda. Akordide järgnevus. Kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris. Tähistada nii rooma numbri kui tätharmonia sümbolitega. Intervallide ja akordide kuulamine : 1) viie põhiseptakordi kuulamine 2) intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine.
- Laadide, intervallide ja akordide ehitamine ning määramine antud helistikus või antud noodist.

Suuline (piletite alusel)

- Tundmatu harjutuse laulmine kuni 4 märgini helistikes.
- Rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8,
- Heliredeli laulmine lisadega: loomulik duur, harmooniline ja meloodiline moll (kuni 4märgini helistikes); lisaks põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega, juhtseptakord, lihtintervallid antud noodist üles ja alla.

3. Muusikalugu

3.1. Õppe- eesmärgid

- Seoste loomine kõigi muusikakoolis õpitavate ainete vahel.
- Muusikaliikide ja -ajaloo tundmaõppimine.
- Kuulamise kaudu muusikakultuuri määratlemine.
- Erinevate maade rahvaste muusika tundmaõppimine.
- Huvi äratamine muusikamaailmas toimuva vastu. Aktiivse kontserdikülastaja kujundamine.

3.2. Noorema astme õppesisu

- Muusikaline heli. Heli omadused. Muusikalised väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, kooskõla (harmoonia), faktuur.
- Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.
- Vokaalmuusika. Laulud. Rahvalikud laulud. Pop-laulud Ansambliid. Koorid ja nende koosseis.
- Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid: puupuhkpillid, vaskpuhkpillid, keelpillid, löökpillid. Instrumentaalansambliid ja orkestrid. Klahvpillid.
- Programmiline muusika.

3.3. Noorema astme õpitulemused

- Tunneb muusikamõisteid (dünaamika, tämber jt).
- Oskab hinnata eesti vanemat muusikakultuuri.
- Eristab eesti rahvapärase muusika kuulamisel ja ka sümfooniaorkestri pille.
- Suudab praktiliselt iseloomustada muusikateost muusikaliste väljendusvahendite abil.

3.4. Vanema astme õppesisu klasside lõikes

V klass

- Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.
- Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregoriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütli laul.
- Renessans. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessans pillid.
- Barokk. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloomustus, tähtsamad žanrid. Concerto grosso mõiste. Heliloojad: J. S. Bach, G. F. Händel.
- Klassitsism. Üldiseloomustus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. Heliloojad - Viini klassikud: W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. Haydn.

VI klass

- Romantism. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus klassitsismiga. Uued žanrid. Heliloojad: F. Schubert, F. Chopin, R. Schumann, F. Liszt. Rahvusromantism. Norra, Soome, Rootsi muusika. Nende rahvamuusika ning rahvuslik pillimuusika. Heliloojad: E. Grieg, J. Sibelius, H. Alfvén.
- Baltimaade muusika. Läti ja Leedu rahvamuusika. Pillid. Seosed eesti muusikaga. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Heliloojad: Alfred Kalnins, Mikalojus Ciurlionis.
- Vene muusika. Rahvalaul, pillid. Muusikažanrid. Muusikaelu 19. saj. II poolel. Võimas rühm.
- Heliloojad: M. Glinka, A. Borodin, M. Mussorgski, P. Tšaikovski, S. Prokofjev, D. Šostakovitš. N. Rimski-Korsakov ja tema tähtsus eesti esimeste professionaalsete heliloojate haridusteel.

VII klass

- Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid.
- Esimesed üldlaulupeod. J. W. Jannseni tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.
- Rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid. A. Thomson, Fr. Saebelman, K. A. Hermann.
- Esimesed professionaalsed heliloojad: J. Kappel, M. Härma, K. Türrpu.
- I sümfooniaorkestri loomine, I klaverikontsert, esimesed sümfoonilised teosed, eesti I ballett, I ooper ja nende autorid: A. Läte, R. Tobias, A. Kapp, H. Eller, E. Tubin.
- Rahvusliku koorilaulu areng - M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Rahvamuusika kasutamine V. Tormise loomingus.

- Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960.a. instrumentaalmuusikas. Neoklassitsism, kollaaž, aleatoorika, dodekafoonina. Heliloojad: E. Tamberg, J. Rääts, A. Pärt, L. Sumera.
- Olulisel kohal õppeprotsessis on õpilaste iseseisev töö: muusika kuulamine, kontsertide külastamine, referaatide ja uurimistööde koostamine, muusikute ning heliloojate elulugusid kajastavate filmide vaatamine.

4.5. Vanema astme õpitulemused

Vanema astme lõpetaja

- oskab määratleda muusikakultuuri arenguloo perioode, stiile ja teab silmapaistvaid esindajaid;
  - teab olulisemaid muusikaalaseid mõisteid ja oskab neid kasutada;
  - oskab hinnata heatasemelist muusikat ja on suuteline arutlema muusika teemadel; suudab luua seoseid, teeb järeldusi ja tunneb huvi kaasaegse muusika vastu.
- Heliloojaid tutvustatakse ka pillitundides enne uue muusikapala õppima asumist kogu õppeaja jooksul.

4. Koosmusitseerimine

4.1. Üldalused

- Koosmusitseerimise õppimine annab õpilasele vajaliku vilumuse ja kogemuse koosmänguks teiste instrumentide, vokaalsolistide või kooriga, arendab pillimänguoskusi ja loomingulist ning tehnilist potentsiaali. Koosmusitseerimine ärgitab õpilasi kaasa mõtlema, pakub muusikalist elamust, aktiveerib muusikaga tegelema. Õppeaine toetab sotsialiseerumist ja õpilaste omavahelist suhtlemist, arendab loovust, eripära, sisemist kuulmist. Muusika kuulamise ja esitamise käigus õpitakse eristama erinevaid stiile ja genereerima muusikalisi ideid tulevaseks iseseisvaks interpreedieluks. Sellest lähtuvalt peame ansamblimängu väga tähtsaks õpiprotsessi osaks ja innustame õpilasi osalema paljudes erineva instrumentaalkoosseisuga kollektiivides.
- Antud ainekavas käsitletakse lähemalt klaveri ansamblimängu.

4.2. Õppesisu

- Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimesest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes.
- Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel ja/või koos õpetajaga.
- Koosmusitseerimine on eraldi õppeainena tunniplaanis alates III klassist.

5. Lisapill

5.1. Üldalused

Lisapilli saab õpilane õppida üldjoontes alates III klassist. Lisapilliks saab valida klaverit, akordionit, plokkflööti, saksofoni, viiulit või muud vastavalt muusikaosakonna võimalustele.

5.2. Õppe-eesmärk

Õppe-eesmärk on anda õpilasele võimalus lisaks põhipillile õppida teist instrumenti oma annete ja oskuste arendamiseks.

5.3. Ainekava

Lisapilli ainekava ja õpi-eesmärgid koostatakse igale õpilasele individuaalselt lähtudes õpitava instrumendi põhipilli ainekavast.

5.4. Hindamine

Hindamine lähtub individuaalselt ainekavast ja õpieesmärkidest. Hindamine võib olla eristav või mitte-eristav. Iga poolaasta lõpus esineb õpilane vähemalt ühe looga kontsertesinemisel, mis võib olla ka esitatud ansamblis või teise instrumendi saatepartiina.

5.5. Arvestused ja eksamid

III-VII klass esineb III trimestril kontserdil vähemalt kahe palaga, millest üks võib olla esitatud ansamblis või teise instrumendi saatepartiina.

6. Hääleseade

6.1. Õppe-eesmärk

Anda teoreetilisi teadmisi hääleseade õpetusest ja tegeleda praktiliselt hääle kujundamisega ning erinevate laulustiilidega.

6.2. Õppesisu

Hääleseade tunnid sisaldavad teoreetilisi põhitõdesid, praktilisi hääleharjutusi, laulude ettevalmistamist ja õppimist.

Teoreetiline ja praktiline töö häälega ning laulutehnika omandamine

- Hääleorganite ehituse ja tegevuse olulisemad seaduspärasused: hingamine e. dünaamiline osa, kõlaruumiline ehk resonatoorne osa, tekkeline ehk vibratoorne osa ja häälduslik ehk artikulatoorne osa
- Hääleorganite seos lihaskonnaga, vereringega ja närvisüsteemiga.
- Õige hingamine hääle tekitamisel. Kõri, suuõõne, huulte ja neelu õigetest funktsioonidest hääle tekitamisel.
- Hääle klassifitseerimine.
- Hingamistegevuse kujundamine.
- Hääldamise kujundamine.
- Hääle registrid ja nende ühtlustamine.
- Kehahoid hääle tekitamisel.
- Hääle tämbriiline töö.
- Hääle tervishoid.

Oskused ja nõuded

Harjutused hingamise ja hääle õigeks tekitamiseks. Jõukohased laulud kooli programmist, rahvalaulud ja nende töötlused. Töö häälega. Tutvumine erinevate stiilidega: blues, soul, swing, tutvumine džässimprovisatsiooni ehk nn scat – vokaaliga. Kuulata eri stiilis lauljaid ja endale lindistada näited. Repertuaari valikul leida ka ise endale sobivaid laule. Harjutada mikrofoni laulmist. Oma laulustiili leidmine ja sellesse süvenemine. Kujundada välja stiilile vastav esinemismaneer. Repertuaaris lisaks filmimuusika ja laulud muusikalidest.

7. Noodigraafika

7.1. Õppe-eesmärgid

Muusikakooli vanema astme õpilaste ettevalmistamine muusikalise materjali iseseisvaks noodistamiseks, kujundamiseks ja küljendamiseks arvutiprogrammi Sibelius abiga.

7.2. Õpitulemused

- Õpilane tunneb arvutiprogrammi Sibelius üldisi põhimõtteid, nootide ja teiste muusikaliste väljendusvahendite sisestamist, küljendamist, navigeerimist, väljundite koostamist nii partiidena kui ka partituurina paberil ning elektroonilisel kujul.
- Õpilane esitab õppeaasta lõpus õppesisus esitatud teemaelemente sisaldava lõputöö kirjaprogrammi formaadis elektroonilisel kujul.